

bron 1

Een portret van de Italiaanse geestelijke Daniele Barbaro, gemaakt tussen 1556 en 1562:

Toelichting:

Naast Barbaro staat zijn boek uit 1556 met de vertaling van en het commentaar op het boek over architectuur van de Romeinse bouwmeester Vitruvius.

bron 2

In 1631 schrijft een kolonist vanuit New England (aan de oostkust van Noord-Amerika), aan zijn vader over het arriveren van een schip uit Engeland:

Ik ontving van het schip een rantsoen meel, en de gouverneur vertelde me over honderd kilo kaas, waarvan ik een deel heb ontvangen. Ik dank u er nederig voor. Ik had twee koeien verwacht, die ik nog niet heb, maar ik verlang niet meer dat u mij ze stuurt, omdat het land niet is zoals we het hadden verwacht. Liefhebbende vader, ik zou u willen smeken mij boter en ongemalen mout te sturen. (...) En stuur mij alstublieft vier of vijf meter stof om wat kleding te maken. En liefhebbende vader, ook al ben ik ver van je verwijderd, toch bid ik dat u aan me denkt (...) want we kunnen hier niet leven zonder voorzieningen uit het oude Engeland.

bron 3

In 1767 kondigt Catharina de Grote, de keizerin van Rusland, in een decreet (wet) aan:

En mocht het zo zijn dat zelfs na de publicatie van het huidige decreet van Hare Keizerlijke Majesteit lijfeigenen en boeren hun landheren niet op de juiste manier gehoorzamen en de moed zouden hebben om onwettige petitie's in te dienen waarin ze klagen over hun landheren (...), dan zullen zowel degenen die de klachten indienen als degenen die de petitie's opschrijven, worden gestraft met de knoet¹⁾ en onmiddellijk naar Nerchinsk²⁾ worden gedeporteerd voor dwangarbeid voor het leven. En ze zullen worden meegeteld als onderdeel van het quotum aan rekruten dat hun landheren aan het leger moeten leveren. En om ervoor te zorgen dat mensen overal van het huidige decreet op de hoogte kunnen zijn, zal het in alle kerken op zondagen en heilige dagen worden voorgelezen gedurende een maand nadat het is ontvangen.

noot 1 Een knoet is een stok of zweep.

noot 2 een Russische stad in Siberië

bron 4

In mei 1789 pleit de Britse politicus William Wilberforce tijdens een debat in het parlement voor de afschaffing van de slavenhandel. Een fragment uit zijn toespraak:

Zelfs als het aantal negers¹⁾ [door de afschaffing van de slavenhandel] tekortschiet, zijn er toch nog veel andere middelen te krijgen (...) – de introductie van de ploeg en andere machines – de arbeidsdeling die in de vrije en beschaafde wereld zo veel welvaart gebracht heeft – het verminderen van het aantal negers als bedienden, van wie er nu niet minder dan twintig tot veertig in zelfs gewone families werkzaam zijn. Al deze zaken noem ik hier alleen maar om aan te tonen dat West-Indië (het Caribische gebied) niet beroofd is van alle middelen om de landgoederen te bewerken, zoals sommigen vreesden.

noot 1 Met deze term worden in die tijd mensen van Afrikaanse afkomst bedoeld.

Moderne tijd

bron 5

In 1832 richten enkele Engelse landarbeiders de *Friendly Society of Agricultural Labourers* (de vriendschappelijke vereniging van landarbeiders) op. Een grootgrondbezitter geeft hen aan bij de autoriteiten en ze worden gearresteerd. In een Schotse krant van 29 maart 1834 staat:

Deze maandag zijn zes arbeiders (...) veroordeeld voor het afleggen van een onwettige eed. De gevangenen behoorden tot de *Friendly Society of Agricultural Labourers*, die de regel had dat als een meester probeerde de lonen van zijn werkers te verlagen, dat dan degenen die lid waren van de vereniging zouden stoppen met werken. (...). Twee mannen, genaamd Lock en Legg, getuigden dat ze zich hadden aangesloten bij de vereniging en dat ze geblinddoekt naar een kamer in een huis in Tolpuddle waren gebracht. Daar hadden ze gezworen om te staken voor lonen [tegen loonsverlaging] als anderen dat ook deden.